

Spelberoende ger förhöjd suicidrisk

Risken att avlida i suicid är ungefär 15 gånger högre för personer med diagnosen spelberoende jämfört med övriga befolkningen. Många med allvarliga problem söker hjälp, ofta flera gånger, men hänvisas runt.

– Tidigare studier visar att riskökningen för suicid är i paritet med alkohol- eller narkotikaberoende hos personer med spelberoende. Nu gör vi om studien för att bekräfta resultaten, säger **Anders Håkansson**, professor i spelberoende vid Lunds universitet.

När [Riksförbundet mot alkohol- och narkotikaberoende \(RFMA\)](#) hade en heldagskonferens om *Spel om pengar* talade Anders Håkansson kring temat *Kriminalitet, beroende, suicid och spel*. Han är verksam vid Enheten för klinisk beroendeforskning, som samarbetar med bland andra Beroendecentrum i Malmö.

– Vi vill verkligen förmedla att tillsammans med alkohol och narkotika utgör spelberoende en kraftigt ökad risk för suicid, sa Anders Håkansson.

Vid diagnostik och behandling tar sjukvården ställning till frågor om psykiatrisk samsjuklighet, och den har beräknats till 58 procent vid spelberoende. Vanlig samsjuklighet är ångestsjukdomar, depressiva tillstånd, andra beroendesjukdomar och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (npf).

– Spelberoende kännetecknas av ett kompulsivt, alltså tvångsmässigt, beteende. Det handlar om "chasing losses" – känslan av att lösningen på ens problem, skulderna, är att fortsätta spela, det vill säga att fortsätta göra samma sak som orsakat problemen.

[Bland dem som sökt vård i Skåne gäller beroendet nästan alltid](#)

[snabba nätbaserade spel](#), där vinsterna eller utfallen bara är minuter bort från satsade pengar.

– För kvinnor som söker är det till 100 procent nätcasino. För män är det 34 procent sport-betting och 55 procent nätcasino. Minst 81 procent av sökande patienter har använt Spelpaus. Men 68 procent av dem har spelat ändå, berättar Anders Håkansson.

I en av studierna har forskarna gått igenom totalt 282 domar där spel om pengar fanns med som dominerande orsak till brottet.

– Det är unika data och vi slås av att andelen kvinnor är tydligt högre än i övrig brottslighet, 24 procent jämfört med 16 procent annars.

I genomsnitt är det sju brottsoffer per förövare. För kvinnor med spelberoende är det vanligt att brott föregås av psykosociala problem. För både män och kvinnor gäller att risken för suicid eller suicidförsök är kraftigt förhöjd.

– Behandlingen är i stort sett alltid individuell kbt (kognitiv beteendeterapi), och mycket av behandlingen kretsar kring hur man mår. Tyvärr är vi fortfarande för dåliga på att följa upp hur det går sen, säger Anders Håkansson.

Enligt Folkhälsomyndigheten är cirka 40 000 personer i Sverige spelberoende och så många som 350 000 är i riskzonen. 78 000 har själva stängt av sig från spelande.

Sedan 2018 är spelberoende inskrivet i socialtjänstlagen och alla kommuner har en skyldighet att erbjuda stöd för personer med ett problematiskt spelande. Kommuner kan exempelvis kartlägga spelmarknaden, erbjuda föräldraskapsstöd eller skapa spelfria zoner.

2019 blev onlinespel tillåtet och idag har 70 bolag den licensen. Fyra procent av dem som spelar står för hälften av

omsättningen.

Nya siffror från [CAN, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning](#), visar att tre procent av eleverna i åk 9 och fem procent av eleverna på gymnasiets år 2 bedömdes ha ett riskabelt spelande om pengar.

Stödlinjen erbjuder hjälp till självhjälp för personer med **spelproblem** och anhöriga och tog emot 2 200 samtal under förra året.

– Ansvaret ligger helt hos den som kontaktar oss, vi är inte vård utan ser oss som en bro. Vi hänvisar till beroendemottagningar, stödgrupper, frivilligorganisationer, socialkontor och familjerådgivning. Vi pratar med många som har suicidtankar, och många som upplever eller utövar våld. Det är viktigt att fånga upp barnen och ha motiverande samtal. Barn kan vara viktiga skäl till förändring, det kan finnas rädsla hos föräldrar att förlora sina barn, en del ligger redan i vårdnadstvist, säger **Ylva Olsson** från Stödlinjen.

Anders Nilsson, psykolog vid Centrum för psykiatriforskning, talade om vikten av anhörigstöd. För anhöriga blir det ofta en chock när spelberoendet uppdagas, när de inser att de kanske har stora lån på huset eller inte har råd med det de trott. Men ofta har de märkt andra saker, som mental frånvaro eller lättretlighet hos den som spelar.

– Anhöriga mår bättre om de själva får stöd oavsett om spelaren slutar eller inte. Det finns en risk att anhöriga blir möjliggörare och förvärrar problemen, till exempel genom att betala av spelskulder. Det är bra att anhöriga involveras i behandlingen eftersom resultaten då kan bli bättre.

Det finns stor klinisk erfarenhet av anhörigbehandling men inte heller här så mycket vetenskapligt beforskat om hur det går på längre sikt. För barn som anhöriga finns ännu mindre kunskap.

– Det är ett stort problem som många kommuner brottas med. De jag känner till har prövat sig fram med liknande metoder som vid alkoholberoende, säger Anders Nilsson.

Tidiga insatser och låga trösklar är viktigt, det visade även en studie från Stockholms universitet där 37 spelare intervjuats om sina upplevelser av att söka hjälp. Ofta är problemen allvarliga och det har gått många år innan de söker hjälp. Många tar sig ur problemen på egen hand men annars kan det vara svårt att få rätt hjälp.

– De flesta hade sökt hjälp, ofta flera gånger. I linje med tidigare forskning pratade dessa personer mycket om rädsla och skam. De upplever att de varit dumma nog att sätta sig i denna sits, vilket leder till än djupare problem. De saknar tilltro till att det finns hjälp att få. Många känner inte till att Stödlinjen finns, trots att den annonseras så mycket, säger Anders Nilsson. Han fortsätter:

– **De som söker hjälp blir ofta hänvisade fram och tillbaka**, när de vill höra "vad bra att du ringde, vi kan hjälpa dig". De hänvisas till behandling med långa väntetider eller behandlingar som inte är tillräckliga för att hjälpa.

Text: Elin Engström

Bild: Pixabay